

ความหลากหลายทางเพศตามทัศนะทฤษฎีจิตวิทยา
บุคลิกภาพและพุทธปรัชญาเถรวาท
Sexual Diversity Through the Theory of Personality Psychology
and Theravada Buddhist Philosophy

กัญญภัค แมกกี Kanyapak Magee^๑
ผจญ คำชูสังข์ Phajon Kamchusang^๒

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย “ความหลากหลายทางเพศตามทัศนะทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพและพุทธปรัชญาเถรวาท” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑.ศึกษาสาเหตุของความหลากหลายทางเพศที่ปรากฏในทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ ๒. เพื่อศึกษาสาเหตุของความหลากหลายทางเพศที่ปรากฏในพุทธปรัชญาเถรวาท ๓. เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทางการปรับคุณภาพของพฤติกรรมที่มีความหลากหลายทางเพศ ตามทัศนะทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพและพุทธปรัชญาเถรวาท โดยมีระเบียบวิธีการวิจัยคือ การวิจัยนี้เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยวิธีการวิเคราะห์ ข้อมูลและเสนอการวิจัยโดยการตีความในลักษณะพรรณนาเชิงวิเคราะห์(Descriptive) โดยการศึกษาจากคือคัมภีร์พระไตรปิฎก ๒.ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเอกสารชั้นทุติยภูมิ(Secondary Source) มีทั้งอรรถาภิธานและคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญอื่นๆ รวมถึง หนังสือเอกสารและตำราวิชาการ พร้อมทั้งบทความ เอกสาร ตำราอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของพุทธปรัชญาและทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ ๓.นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารชั้นปฐมภูมิและทุติยภูมิ มารวบรวมเรียบเรียงตลอดจนถึงข้อมูลที่ได้จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง กับงานวิจัยมาวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมความหลากหลายทางเพศ ๔. สรุปผลการวิเคราะห์ทั้งสองทัศนะอธิบายความและแสดงเหตุผล พร้อมทั้งเสนอแนวทางในการปรับคุณภาพพฤติกรรมความหลากหลายทางเพศผลการวิจัยพบว่า(๑)สาเหตุความหลากหลายทางเพศในทัศนะทางจิตวิทยาพบว่ามนุษย์มีทั้งความเป็นหญิงและความเป็นชายอยู่ในตัว ความหลากหลายทางเพศนั้นเกิดจากการเลี้ยงดูในวัยเด็กและการเลียนแบบบทบาททางเพศจากครอบครัวและสิ่งแวดล้อมทางสังคม สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลในการหล่อหลอมลักษณะความเป็นหญิงและความเป็นชาย ให้เกิดขึ้นตามที่สังคมนั้นๆ คาดหวัง (๒) สาเหตุความหลากหลายทางเพศในทัศนะพุทธปรัชญานั้นพบว่า เป็นความหลากหลาย

^๑ สาขาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Philosophy and Religion, Faculty of Humanities, Kasetsart University, Thailand

^๒ ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Department of Philosophy and Religion, Faculty of Humanities,
Kasetsart University, Thailand

หลายตามธรรมชาติ อันเกิดจากกรรมพุทธปรัชญาไม่ได้ให้ความสำคัญในส่วนที่เป็นเพศ แต่ให้ความสำคัญที่การกระทำเป็นหลักเพราะทุกเพศล้วนทำกรรมดีได้และบรรลุนิพพานได้ทั้งหมด (๓) จากการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการปรับดุลยภาพด้านจิตวิทยา ผู้วิจัยได้เสนอทฤษฎีตัวตนของคาร์ลโรเจอร์และทฤษฎีบทบาททางเพศของแซนดร้า เบบ เป็นแนวทางในการปรับดุลยภาพโดยมุ่งไปที่การรับรู้อัตลักษณ์แห่งตน การเข้าใจตนเองตามความคาดหวังที่ตนเองนั้นอยากเป็น การแสดงบทบาททางเพศที่เหมาะสมกับภาวะของตนและภาวะเพศที่ตนอยากเป็น ซึ่งเน้นการควบคุมพฤติกรรมภายนอก ด้านพุทธปรัชญามีกระบวนการปรับดุลยภาพความหลากหลายทางเพศ โดยเน้นการกระทำทางกาย วาจา และใจให้ถูกต้องตามหลักกุศลกรรมบถ ๑๐ ด้วยการคำนึงถึงบทบาทและหน้าที่ของตนที่ต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสมตามหลักทศ ๖ นอกจากนั้นต้องตระหนักถึงฐานจิต ตามจริตของตนแล้วปรับจริตที่แสดงออกเป็นพฤติกรรมเหมาะสมอย่างมีดุลยภาพ ซึ่งเน้นที่การพัฒนาจิตหรือความคิดภายในก่อนพัฒนาพฤติกรรมภายนอก เพื่อให้พฤติกรรมภายในควบคุมพฤติกรรมภายนอก

คำสำคัญ: ความหลากหลายทางเพศ, บุคลิกภาพ, ดุลยภาพ

Abstract

This research investigates the causes of gender diversity as appearing in Psychology Theory, and Theravada Buddhist Philosophy, in order to propose an equilibrium adjustment approach. The study found that (1) Cause of gender diversity in psychological perspective reveals that humans have both femininity and masculinity in one person. Gender diversity is the result of childhood parenting and imitating gender roles from family and social environment. Environment is influential in shaping nature of femininity and masculinity according to society expectations (2) Cause of gender diversity in Buddhist philosophy perspective is found to be natural variety due to karma. Buddhist Philosophy does not focus on gender but mainly on action because people in all genders can do good deeds and attain dharma without exception (3) From the study and analysis of psychological equilibrium adjustment approach, the researcher has proposed Identity theory by Carl Rogers and Gender Role theory by Sandra Bem as guidelines for equilibrium adjustment by focusing on identity recognition, understanding oneself as expected to be, appropriate gender roles to current condition and desired sexual condition. This focuses on controlling external behavior. Buddhist Philosophy has gender diversity equilibrium process

that emphasis on doing physical, verbal and mental action in accordance with ten wholesome actions principal with regard to person's roles and duties on treating others appropriately regarding 6 directions principal. In addition, a person shall be aware of mental basis of their own before express in appropriate equilibrium behavior. This emphasis on mental or inner thoughts development prior to developing external behavior, so that internal behavior controls external behavior.

Keywords Sexual Diversity, Personality, Equivalence

๑. ความนำ

อดีตคำว่า “เพศ” มีการรับรู้ และจัด แบ่งไว้อย่างชัดเจนว่า มีเพศชายและเพศหญิง การให้การศึกษารื่องเพศในสังคมต่างๆ ยังคง ตีกรอบอยู่เฉพาะ เรื่องที่เกี่ยวกับรักต่างเพศ แต่ในโลกยุคปัจจุบัน ที่เทคโนโลยีมีความก้าว หน้าและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว สังคมโลก เปลี่ยนไปในทุกมิติมนุษยได้ใช้สิทธิและ เสรี ภาพทางความคิด เปิดพื้นที่ทางสังคมแสดงออกซึ่งรสนิยมส่วนบุคคล ได้อย่างหลากหลาย จนเกิดพหุวัฒนธรรมทางเชื้อชาติชาติพันธุ์ ชนชั้น ศาสนา และความหลากหลายทางเพศมีมิติที่แปลกใหม่มากยิ่งขึ้น แม้แต่ในสังคมไทย ก็ตกอยู่ ภายใต้อพลวัตทางสังคมเช่นเดียวกัน ที่เรื่องเพศได้มีพื้นที่แสดงออกอย่างเปิดเผยต่อ สาธารณชนผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ กันอย่าง กว้างขวางแสดงให้เห็นถึง การแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางเพศที่เด่นชัด และเป็นที่ยอมรับ มากยิ่งขึ้น จนถูกมองว่า มีมิติปัญหาที่สลับซับซ้อนซึ่งอาจนำมาพิจารณาแก้ไขโต้แย้งถกเถียงสนับสนุน ส่งเสริม หรือแม้แต่การรับรู้ปัญหาแล้วนำไปสู่ การให้คำปรึกษา ตามมิติของ

ปรัชญาศาสนาและจิตวิทยาต่อไป ความหลากหลายทางเพศ ในทางการแพทย์ไม่สามารถอธิบายถึงสาเหตุที่แน่ชัดว่าอะไรเป็นสาเหตุ ที่ทำให้เกิดความหลากหลายทางเพศ มีหลากปัจจัยร่วมกัน ทั้งปัจจัยทางชีวภาพ ยีนส์ โครโมโซม ฮอโมน สมอง ปัจจัยแวดล้อม และยังไม่มียุทธศาสตร์ทาง วิทยาศาสตร์ใดที่บ่งบอกได้ชัดเจนว่า ปัจจัยการเลี้ยงดู ผลกรรมในอดีตชาติ ฯลฯ เป็นสาเหตุให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าวสังคมไทยได้เปิดกว้างและการยอมรับต่อกลุ่มคน ที่มีหลากหลายทางเพศมากขึ้นกว่าในอดีต เช่น Gay, lesbian, bisexual, transgender คนเหล่านี้สามารถใช้ชีวิตอย่างเปิดเผยได้มากขึ้น หลายคนเป็นที่ยอมรับนับถือมีชื่อเสียงในสังคมวงกว้าง ด้วยบทบาทและหน้าที่ เช่น เป็นดารา นักแสดง นักร้อง นักข่าวแต่ในความเป็นจริงสังคมไทยได้ยอมรับกลุ่มคนเหล่านี้จริงหรือไม่ ยอมรับภายใต้เงื่อนไขอะไรบ้าง การยอมรับและการปฏิเสธความหลากหลายทางเพศดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดประเด็น ปัญหาต่างๆ ตามมาหรือไม่ ทั้งในอดีตปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

แหล่ง ข้อมูล ของ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ “นิด้าโพล”^๓ ทำการสำรวจ ความคิดเห็นของประชาชนเรื่อง “สังคมไทยคิดอย่างไรกับเพศที่ ๓” พบว่าร้อยละ ๘๘.๗๒ ยอม รับผิดชอบได้ หากมีเพื่อนเป็นเพศที่ ๓ เพราะควร รับผิดชอบใจคอเป็นหลัก ไม่ควรเอาเรื่องเพศมา ตัดสิน มีเพียงร้อยละ ๑๐.๐๐ ไม่สามารถ ยอมรับได้ เพราะไม่ชอบเป็นการส่วนบุคคล และร้อยละ ๑.๒๘ ไม่แน่ใจ แต่ถามถึงการยอมรับ หากมีคนในครอบครัว เป็นเพศที่ ๓ นั้น พบ ว่าร้อยละ ๗๙.๙๒ ระบุรับได้ เพราะถือว่า เป็นคนในครอบครัวแค่ขอให้เป็นคนดี รองลง มาร้อยละ ๑๖.๘๐ ระบุไม่สามารถยอมรับได้ เพราะเป็นการผิดธรรมชาติถือเป็นภาพลักษณ์ ของครอบครัว และร้อยละ ๓.๒๘ ไม่แน่ใจ เมื่อ ถามถึงความคิดเห็นต่อการอนุญาตให้เพศที่ ๓ เปลี่ยนค่านำหน้านามได้ ร้อยละ ๕๓.๒๐ ระบุไม่เห็นด้วย อาจเกิดความสับสนวุ่นวายตามมา ขณะที่ร้อยละ ๓๙.๔๔ ระบุเห็นด้วยเพราะถือว่าทุกเพศควร มีสิทธิเท่าเทียมกัน ซึ่งผู้ที่ระบุ ว่าเห็นด้วยนั้นร้อยละ ๙๕.๓๓ ระบุว่าควร อนุญาตให้เพศที่ ๓ ที่แปลงเพศแล้วสามารถ เปลี่ยนค่านำหน้านามได้ ด้านความคิดเห็น ของประชาชน ต่อการออกกฎหมายยอมรับ การจดทะเบียนคู่ชีวิต(สมรส) ของบุคคลเพศเดียวกันพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ ๔๙.๒๐ ระบุว่าเห็นด้วย เพราะถือเป็นเรื่อง

^๓สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า). “สังคม ไทยคิดอย่างไรกับเพศที่ ๓” ทำการสำรวจระหว่าง วันที่ ๑-๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘ จากประชาชนทั่วประเทศกระจายทั่ว ทุกภูมิภาค ระดับการศึกษาและอาชีพ.

ความรักของคนสองคน ควรมีสหิทธิเท่าเทียม เหมือนกันกับชายหญิงทั่วไป ซึ่งเราไม่สามารถไปบังคับจิตใจใครได้ ประกอบกับยุคสมัย เปลี่ยนไปสังคมที่เปิดกว้างมากขึ้น ดังจะเห็นได้ในต่างประเทศ และสังคมทั่วไปที่เพศเดียวกันคบหากันมากขึ้น รองลงมาร้อยละ ๓๕.๐๔ ระบุว่าไม่เห็นด้วยเพราะเป็นการผิด กฎธรรมชาติที่ว่าเพศชายต้องคู่กับเพศหญิง และยังขัดต่อหลักของศาสนาในบางศาสนาและอาจมีผลกระทบในทางกฎหมาย เมื่อถึงคราวต้อง เลิก ราคินไปและร้อยละ ๕.๗๖ ไม่แน่ใจและท้าย ที่สุด เมื่อถามถึงการเพิ่มทางเลือกในการกรอก ข้อมูลด้านเพศ ของเอกสารราชการทุกชนิดให้ มีคำว่าเพศที่ ๓ หรือเพศทางเลือกนั้น พบว่า ร้อยละ ๕๙.๓๖ ระบุเห็นด้วย เพื่อจะได้ เป็น การระบุให้ชัดเจน ง่ายต่อการจัดประเภท รอง ลงมาร้อยละ ๓๕.๑๒ ระบุว่า ไม่เห็นด้วย เพราะ อาจเกิดปัญหาตามมาควรระบุ ให้ตรงกับเพศ สภาพเช่นเดิมและร้อยละ ๕.๕๒ ไม่แน่ใจ

ความหลากหลายทางเพศ สามารถ เข้ามามีบทบาททางสังคมได้มากขึ้น แต่ก็ยังเป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งเท่านั้น สื่อ สาธารณะมัก ให้ภาพคนเหล่านี้ เป็นตัวประกอบ ตัวตลก ผู้ร้ายหรือมักสื่อว่าคนเหล่านี้ มีความบกพร่อง

ทางจิต ที่สะท้อนให้เห็นถึงความ เข้าใจของ สังคมไทยต่อกลุ่มคนเหล่านี้ แม้จะ ดูเหมือนว่า สังคมเปิดกว้าง แต่ก็ไม่ได้ยอมรับ ว่าคนเหล่านี้ เป็นคนปกติ เหมือนกับ ประชากรคนอื่น ๆ ที่ นิยามว่าตนเองเป็น “หญิง” หรือ “ชาย” สังคม ไทยมักใช้คำว่า “เบี่ยงเบนทางเพศ” ในการ เรียกคน ที่ไม่ ปฏิบัติตามแบบแผนหรือบทบาท ทางเพศที่

สังคมได้กำหนดสื่อถึงความบกพร่อง ไม่ปกติ การมอง กลุ่มคนที่มีความหลากหลาย ทางเพศในลักษณะดังกล่าวนั้น บ่มเพาะให้เกิดอคติและความรุนแรง ที่แอบแฝงอยู่ในสังคม หลายคนยังถูกดูถูกเหยียดหยาม และไม่ได้รับสิทธิที่เขาพึงจะได้รับ และจากผลงานวิจัยของ “คลินิกเพศหลากหลายในวัยรุ่น”^๔ พบว่ามีเด็กวัยรุ่นที่คิดว่า ตัวเองมีความหลากหลายทางเพศร้อยละ ๑๑ ซึ่งในร้อยละ ๑๑ นั้นส่วนมากไม่รู้ว่าเป็นเพศไหน มีพ่อแม่จำนวนหนึ่งซึ่งมีลูกที่มีความหลากหลายทางเพศส่งลูกไปพบแพทย์ เพื่อให้แพทย์แก้ไข “ความเบี่ยงเบนทางเพศ” ของเด็กเหล่านี้ให้กลับมาเป็น “ปกติ” ดังเดิมจากผลการวิจัยข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าหากพ่อแม่ ยอมรับความหลากหลายทางเพศของเด็กจะส่งผลให้เด็กมีผลการ เรียนดีขึ้น มีความสุขมากกว่า ตกอยู่ในภาวะซึมเศร้าน้อยกว่า และคิดฆ่าตัวตายน้อยกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทางกลับกันความพยายามที่จะแก้ไขอัตลักษณ์ทางเพศนั้น กลับเป็นผลเสียและอาจนำมาสู่ปัญหาอื่น ๆ ตามมา จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าแม้สังคมไทยจะเปิดกว้างยอมรับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศก็จริงอยู่ แต่การเปิดกว้างดัง กล่าวนั้น ก็ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีปกติสุขและเท่าเทียมกับบุคคลคนอื่น ๆ

^๔ คลินิกเพศหลากหลายในวัยรุ่น, คณะแพทย ศาสตร์, โรงพยาบาลรามาธิบดี, สำรวจความ หลากหลายทางเพศของเด็กมัธยม จำนวน ๒,๗๐๐ คนจากโรงเรียน ๕ แห่งใน กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๗.

และนอกจากนั้น คนบางส่วนในสังคมยังมีทัศนคติว่า กลุ่มคน เหล่านี้มีความผิดปกติและต้องได้รับการแก้ไข จาก ประเด็น ปัญหาการให้ค่า ความ หมายทางเพศแค่เพียง ๒ เพศเท่านั้น คือ “เพศ ชาย” และ “เพศ หญิง” แต่ถ้ามองให้พ้น จากเพศสรีระ และมองให้ลึกถึงอารมณ์ความรู้สึกทางเพศ รสนิยมทางเพศ และอัตลักษณ์ ทางเพศ จะค้นพบว่าโลกใบนี้ไม่ได้มีแค่ ๒ เพศ แต่เป็นความหลากหลายที่ลึกล้ำ สิ่งนี้คืออคติ ทางเพศ ที่ทำให้เราถูกครอบงำด้วยวัฒนธรรม ความเป็นชายและความเป็นหญิง จนสังคมไม่สามารถ มองเห็นถึงคุณค่าของความหลากหลายและยอมรับในคุณค่านั้นๆ ได้อย่างง่ายดายนัก การเลือกปฏิบัติหรือปฏิเสธเพศอัน หลากหลาย การแบ่งแยกทางเพศโดยไม่ยอมรับ สร้างความเข้าใจ และเปิดรับความแตกต่างนั้น สังคมจะหลุดพ้นจากอคติเรื่องเพศ อีกทั้งดำรงตน อย่างคนที่คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของคนทุกเพศทุกวัย โดยไม่ด่วนตีตราประณามหรือ กีดกันได้อย่างไร ดังนั้นจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจ และเปิดกว้างเกี่ยวกับทัศนคติ ความ หลากหลายทางเพศให้มากขึ้นและให้แนวทาง ที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการปรับคุณภาพความ หลากหลายทางเพศ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ความหลากหลายทางเพศ ตามทัศนะพุทธปรัชญาเถรวาท และทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ ในประเด็นเรื่องสาเหตุของ ความหลากหลายทางเพศ เพื่อเสนอคำตอบ ซึ่งจะนำไปสู่การให้คำปรึกษาและวางทำ ที่ที่ถูกต้อง ต่อประเด็นปัญหาพร้อมทั้งเสนอ แนวทางในการปรับคุณภาพที่เหมาะสมทั้งใน มิติทาง กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศและ มิติมุมมองจากสังคมโดยรวม

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความหลากหลายทางเพศตามทัศนะ ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ และพุทธปรัชญา เถรวาท” สำหรับวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอในบทความนี้มี ๓ ข้อคือ

๒.๑ เพื่อศึกษาถึง สาเหตุของความหลากหลายทางเพศ ที่ปรากฏในทฤษฎีจิตวิทยา บุคลิกภาพ

๒.๒ เพื่อศึกษาถึง สาเหตุของความหลากหลายทางเพศ ที่ปรากฏในพุทธปรัชญา เถรวาท

๒.๓ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ แนวทาง การปรับคุณภาพ ของพฤติกรรมที่มีความหลากหลายทางเพศ ตามทัศนะทฤษฎีจิตวิทยา บุคลิกภาพและพุทธปรัชญาเถรวาท

๓. วิธีการดำเนินการวิจัย/รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยวิธีการ วิเคราะห์ข้อมูลและเสนอการวิจัย โดยการตีความ ในลักษณะพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive) โดยการศึกษาจาก

๑.ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) คือ คัมภีร์พระไตรปิฎก

๒.ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) มี ทั้งอรรถกถาฎีกา และคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา ที่สำคัญอื่น ๆ รวมถึงหนังสือเอกสารและตำรา วิชาการ พร้อมทั้งบทความเอกสารตำราอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งพุทธปรัชญา และทฤษฎีจิตวิทยา บุคลิกภาพ

๓.นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารชั้นปฐมภูมิและทุติยภูมิ มารวบรวมเรียบเรียงตลอด จนถึงข้อมูล ที่ได้จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง กับ งานวิจัยมาวิเคราะห์ ถึงพฤติกรรมความหลากหลายทางเพศ

๔.สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสอง ทัศนะอธิบายความและแสดงเหตุผลพร้อมทั้ง เสนอแนวทาง ในการปรับคุณภาพพฤติกรรม ความหลากหลายทางเพศ

๔. ผลการวิจัย/ประเด็นที่ค้นพบจากการวิจัย

ความหลากหลายทางเพศ หมายถึง พฤติกรรมความรู้สึก ที่แสดงออกระหว่างเพศ ทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศหรือทั้ง๒ เพศทั้งนี้ มนุษย์สามารถแสดงออกถึงบทบาททางเพศ และอัตลักษณ์ได้หลายแบบ โดยเน้นการมอง การแสดงออกทางเพศ ในมิติทางสังคมและ วัฒนธรรม มากกว่าการมองว่า เพศมีแค่ชาย และหญิง ฉะนั้นเรื่องความหลากหลายทางเพศ นั้นไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์เพียงภายนอกคือสรีระ ร่างกายหรืออวัยวะเพศเท่านั้น หากแต่เกี่ยวข้อง กับแบบแผนการดำเนินชีวิตค่านิยม วิธีคิด ทัศนคติ การให้ความหมายและการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม รวมถึงหลักจริยธรรมใน สังคมนั้นๆ จากศึกษาวิเคราะห์ความหลากหลายทางเพศ ทั้งทัศนะทางทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ และพุทธ ปรัชญาเถรวาท ผู้วิจัยได้บทสรุปสาเหตุความหลากหลายทางเพศดังนี้

๕.๑ ความหลากหลายทางเพศตามทัศนะ ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ สาเหตุความความหลากหลายทาง เพศ ตามทัศนะทางจิตวิทยา มุมมองด้านจิต วิเคราะห์ทฤษฎีของฟรอยด์ ความหลากหลาย ทางเพศตาม

ทักษะของฟรอยด์นั้น เกิดจากติด ข้องหรือ การชะงัก (Fixation) ในขั้นที่ ๓ Phallic Statge ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมรกร่วมเพศ ส่วนความหลากหลายทางเพศตามทักษะ ของ จุง ที่เชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีลักษณะความ เป็นหญิงและความเป็นชายอยู่ในตัว ทั้งทาง กาย ทางอารมณ์และจิตใจหรือเรียกว่าลักษณะ เพศแฝงเร้น เป็นลักษณะของหญิงที่มีอยู่ใน ชายที่เรียกว่า (Anima) หรือรูปหญิงในชาย (Feminine Archetype) ลักษณะชายที่มีอยู่ ในหญิงที่เรียกว่า (Animus) หรือรูปชายใน หญิง (Masculine Archetype) มุมมองด้าน พฤติกรรมนิยม ความหลากหลายทางเพศตาม ทักษะของบันดูรานัน เกิดจากการเลียนแบบ พฤติกรรมจากสื่อและสิ่งแวดล้อม ทั้งโรงเรียน ครอบครัวเป็นตัวแบบ เป็นปัจจัยให้เกิดความ หลากหลายทางเพศ มุมมองด้านมนุษยนิยม ความหลากหลายทางเพศ ตามทักษะของ มาสโลว์นั้น พบว่าความหลากหลายทางเพศ เป็นเรื่องของเจตจำนงเสรี ที่มนุษย์ทุกคนพึงมี มนุษย์เลือกที่จะเป็น เลือกที่จะทำตามวิถีทาง เพศที่ตนพึงพอใจและเป็นธรรมชาติของบุคคล แต่ละคนมนุษย์ทุกคนมีความต้องการหรือ แรงจูงใจที่เป็นสากลเหมือนกัน

๕.๒ ความหลากหลายทางเพศ ตามทักษะ พุทธปรัชญาเถรวาท สาเหตุความ ความหลากหลายทาง เพศตามทักษะพุทธ ปรัชญา ในพระอภิธรรม ปิฎกนั้น เป็นการ อธิบายถึงความเป็นมนุษย์ทั้ง ทางกายภาพ และจิตภาพที่เรียกว่าขั้นที่ ๕ ทั้ง ที่เป็น รูปธรรมและนามธรรม ในส่วนรูปธรรม หรือ รูปนั้นได้แสดงถึงรูปขั้นคือ กองรูป เมื่อ นับ แล้วมี ๒๘ รูปด้วยกัน และเมื่อจัดเป็น

ประเภทแล้วมี ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ ๑.มหา ภูตรูป ๔ ๒.อุปทายรูป ๒๔ ความหลากหลาย ทางเพศนั้น ปรากฏในภาวรูป ๒ เป็นรูปที่ แสดงความเป็นหญิง (อิตถีภาวรูป)^๕ และความเป็น ชาย(บุริสภาวรูป)^๖ ส่วนสาเหตุที่มาในพระ สุตตันตปิฎกซึ่งเป็นการแสดงตัวอย่างพฤติกรรม เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในครั้งสมัยพุทธกาลจาก การศึกษาทั้ง ๓ เรื่องนั้นพบว่า ทั้งในเรื่องพระ นางจุจาราชิตา^๗ และเรื่องอสิทาสีเถรี^๘ นั้นมี สาเหตุ มาจากการละเมิดศีลข้อที่ ๓ กาเม สุ มิฉฉาจร เหตุจากการล่วงละเมิดนั้นเป็นผล ให้ได้รับผลในชาติต่อๆ มาเกิดเป็นกะเทย ส่วน เรื่องพระโสโรยยะ^๙ นั้น เกิดจากจิตที่คิดอกุศล พึงพอใจในรูปร่างของพระมหากัจจายนะ ที่มี รูปร่างผิวพรรณงดงาม ด้วยจิตอกุศลที่คิดต่อ พระมหากัจจายนะ ทำให้ร่างกายของท่าน โส โรยยะ กลับกลายสภาพกลายเป็นเพศหญิง

นอกจากการอธิบาย ความเป็น ชายและ ความ เป็นหญิงที่แสดงในพระ อภิธรรมปิฎก และ สาเหตุที่มา ของความ ความหลากหลายทาง เพศในพระสุตตันตปิฎก แล้ว ในพระวินัยปิฎก ได้แสดงถึง ประเภท และบุคลิกลักษณะของ บุคคล ที่มีความ หลากหลายทางเพศที่เรียกว่า บัณเฑาะก์ที่

^๕ อรรถกถาอิตถินทริยนิเทศ , อภิ.สง.อ.๗๖/๕๓๘/๒๔๐.

^๖ อรรถกถาบุริสินทริยนิเทศ ,อภิ.สง.อ.๗๖/๕๓๘/๒๔๒.

^๗ ขุ.ชา. ๒๘/๘๖๓/๒๐๑.

^๘ ขุ.เถรี. ๒๖/๔๗๓/๔๓๕-๔๓๙.

^๙ ขุ.ธ.อ. ๒/๙,๓๒/๔๔๕-๔๕๔.

หมายถึงกะเทย^{๑๐} โดยแบ่งเป็น ๕ ประเภท^{๑๑} และเมื่อเทียบเคียงกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในปัจจุบัน สามารถ จัดได้ เป็น ๓ กลุ่มคือ กลุ่มที่ ๑ คือกลุ่มรักร่วม เพศ ได้แก่ อาสิตตาบั้นเตาะก์ และปักขบั้น เตาะก์(เฉพาะปักข์) กลุ่มที่ ๒ คือ กลุ่มกาม วิตถารหรือถ้ามองได้แก่อสุยบั้นเตาะก์ กลุ่ม ที่ ๓ คือ กลุ่มไม่ปรากฏเพศ ไม่มีสัญลักษณ์ ทางเพศหรือมี ๒ เพศในคนคนเดียวกัน ได้แก่ โอปักกมียบั้นเตาะก์ และนปุงสกับบั้นเตาะก์ สำหรับทำที่ของพระพุทธรูป ต่อการห้าม อุปสมบท โดยเด็ดขาดมี ๓ ประเภท^{๑๒} คือ ๑. โอปักกมียบั้นเตาะก์ (กะเทยที่ถูกตอนหรือ ชันท์) ๒.นปุงสกับบั้นเตาะก์ (กะเทยแท้) ๓. อาสิตตาบั้นเตาะก์ (กะเทยหรือรักร่วมเพศ) และปักขบั้นเตาะก์(ห้ามเฉพาะปักข์,ข้างแรม) ทั้งนี้บุคคลที่อุปสมบทไปแล้วและมีพฤติกรรม ดังกล่าวก็ให้สึกเสีย

๕.๓ แนวทางในการปรับคุณภาพ ความหลากหลายทางจิตวิทยาและ พุทธปรัชญา

๕.๓.๑ คุณภาพความหลากหลาย ทางเพศทางจิตวิทยา

แนวทาง ในการปรับคุณภาพ ความ หลากหลายทางเพศนั้นผู้วิจัยได้นำเสนอ ทฤษฎี ตัวตน(SelfTheory) ของคาร์ลโรเจอร์

^{๑๓} และ ทฤษฎีบทบาททางเพศ (Gender Role Theory) ของ แชนดร้า เบม^{๑๔} มี กระบวนการ ในปรับคุณภาพที่ประกอบด้วย ๓ กระบวน การคือ

๑. การรับรู้อัตลักษณ์ ของตนเอง บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ต้องยอมรับความเป็นจริงในความเป็นเพศที่ปรากฏของ ตนให้ถูกต้องก่อน เพราะเป็นพื้นฐานในการ ปรับสมดุลในขั้นต่อไป การรับรู้ทำให้เกิดความ เข้าใจสถานะทางเพศที่กำหนดไว้ทั้งด้านสรีระ และด้านสังคม ทำให้ทราบว่า ตนเป็นคนอย่างไร คือใคร มีความรู้ความสามารถ ลักษณะ เฉพาะตนอย่างไร เช่น คนสวย คนเก่ง คน ร่ำรวย คนมีชาติ ตระกูล คนต่ำต้อยวาสนาคน ช่างพูด คนซื่อาย คนเก็บตัว คนเงียบ เป็นต้น เมื่อทราบความเป็นตัวตนของตนได้ อย่างดี แล้ว จึงสามารถใช้จุดเด่นและระวังจุด ด้อย ของตนได้อย่างเหมาะสม

๒. การเข้าใจตนเอง ตามความ คาดหวังที่ตนเองนั้นอยากเป็น ในขั้นนี้เป็น การ ทำความเข้าใจ จุดมุ่งหมายที่ตนเองอยาก เป็น และศักยภาพ สมรรถภาพที่ตนเองจะไป ถึง ความเป็นเช่นนั้นได้หรือไม่ เนื่องจากถ้า หาก ไม่เข้าใจจุดนี้ ก็จะทำให้มองไม่เห็นตน ตามที่ เป็นจริง แสดงออกไม่ตรงกับอัตลักษณ์

^{๑๓} ศรีเรือน แก้วกังวาล. **ทฤษฎี จิตวิทยาบุคลิกภาพ(รู้เรา รู้เขา)**, (กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน, ๒๕๕๔), หน้า ๑๔๒-๑๔๓.

^{๑๔} ดุลยา จิตตะยโสธร. **บทบาท เพศในทัศนะของนักจิตวิทยา**, (วารสารทาง วิชาการ มหา- วิทยาลัยหอการค้าไทย ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๑ เดือนมกราคม-มีนาคม ๒๕๕๑), หน้า ๑๙๕-๒๐๗.

^{๑๐} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวล ศัพท์, (กรุงเทพฯ: มูลนิธิธรรมทานกุศลจิต, ๒๕๕๖), หน้า ๑๗๙.

^{๑๑} วิมหา.อ. ๖/๑๒๕/๓๐๙-๓๑๐.

^{๑๒} วิมหา.อ. ๖/๑๒๕/๓๑๐.

แห่งตน เช่นนาย ก เป็นผู้ชายแต่เห็นผู้หญิงที่มีลักษณะ เป็นผู้นำและมีความสามารถมาก ก็อยากจะเป็นเหมือนผู้หญิงคนนั้น โดยการเลียนแบบ พฤติกรรมความเป็นหญิง ซึ่งเกิดจากการขาด ความเข้าใจในขั้นนี้ ถ้าหากนาย ก ทราบถึงขีด ความจำกัดทางเพศที่แตกต่างกัน ก็จะทำให้ไม่ แสดงพฤติกรรมตามที่ตนอยากจะทำออกมา

๓. การแสดงบทบาท ที่เหมาะสม กระบวน การจัดสมดุลของความหลากหลายทางเพศ ที่ทำให้เกิดความมีดุลยภาพ คือการรับรู้อัตลักษณ์ตนเอง และการเข้าใจสิ่งที่ตนอยากเป็น ในขั้นนี้จำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้และเข้าใจบทบาทการแสดงออกทางสังคม เพราะเป็นตัวตัดสินใจให้เกิดการยอมรับทางสังคมต่อตนเองโดยเริ่มต้นจาก ๑.แสดงบทบาทตรงกับภาวะของตน ๒. แสดงบทบาททางเพศตามที่สังคมกำหนด ๓. แสดงบทบาททางเพศ ที่เหมาะสมกับกาล ๔. แสดงบทบาททางเพศ ที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ๕. แสดงบทบาท ทางเพศที่ไม่ขัดต่อหลักจริยธรรม ๖. แสดงบทบาททางเพศเพื่อแบบอย่างที่ดีงาม ทั้ง ๓ กระบวนนี้ เป็นกระบวนการ ปรับดุลยภาพ เพื่อให้เกิดการแสดงบทบาททางเพศที่เหมาะสม เป็นผลให้บุคคลมีความ มั่นคงของอารมณ์และบุคลิกภาพ มีสมรรถ ภาพสูงในการประกอบภารกิจ ตามหน้าที่ แสดงบทบาททางเพศที่เหมาะสม ในทุกสถาน การณ์สามารถปรับตัวอยู่ในสภาพแวดล้อม และดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความเป็นจริงบุคคลที่มีดุลยภาพ มักมีศักยภาพในการพัฒนาบุคลิกภาพไปสู่การประจักษ์ตนอย่างถ่องแท้ได้

๕.๓.๒ ดุลย ภาพ ความหลากหลายทางเพศทาง พุทธปรัชญา แนวทาง ในการปรับดุลยภาพความหลากหลายทางเพศ ผู้วิจัยได้นำหลักธรรม กุศลกรรมบถ ๑๐^{๑๕} หลักทศ๖^{๑๖} และจริต ๖^{๑๗} เป็นแนวทางในการปรับดุลยภาพโดยเริ่มจาก

๑. การปรับ สมดุล ความหลากหลาย ทางเพศด้วยกุศลกรรมบถ ๑๐ เป็นกระบวน การปรับสมดุลความหลากหลายทางเพศ พุทธ ปรัชญาที่ให้ความสำคัญที่การกระทำไม่ว่าเป็น เพศไหนต่างก็ต้องกระทำ (กรรม) ทั้งสิ้น หลัก กุศลกรรมบถ ๑๐ เป็น กระบวนการปรับ พฤติกรรมของบุคคลทั้ง ภายใน (คือระดับจิต) และภายนอก (คือระดับ กาย) เมื่อบุคคลปรับดุลยภาพในตนเองแล้ว และมีการแสดงออก ทางกาย วาจา ใจ ที่ดีงามถูกต้องและไม่เบียด เบียนเป็นไป เพื่อประโยชน์และปัจจัยที่จะทำให้เจริญ และรู้จัก หลีกเลี่ยง การกระทำที่ก่อ ให้เกิดโทษแก่ตนเองได้

๒. กระบวนการปรับบทบาทหน้าที่ มนุษย์ทุกคน เมื่อเกิดมาแล้วก็ต้องอยู่

^{๑๕} พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตโต).พุทธธรรม, (กรุงเทพฯ: สหธรรมิก,๒๕๕๙), หน้า๒๔๓.

^{๑๖} ที.ปา ๑๑/๑๔๔-๑๔๖/๑๙๙-๒๐๕.

^{๑๗} มหามกุฏราชวิทยาลัย. วิสุทธิ มรรคแปด ภาค 1 ตอนฉบับของมหามกุฏราช วิทยาลัย, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราช วิทยาลัย, ๒๕๓๑),หน้า ๔๑-๔๓.

ในฐานะ ของสังคม ที่เรียกว่าระบบครอบครัว ในการ ปฏิบัติต่อบุคคลในครอบครัวนั้น เรียกว่า เป็น บทบาทและหน้าที่ พุทธปรัชญา ให้แนวทางใน การกระทำต่อบทบาทต่อตนเอง เป็นการตระ หนักรู้และทำความเข้าใจ ในบทบาทของตนใน สถานภาพนั้นๆ อย่างเพียงพอ รู้จักสิทธิและ หน้าที่ที่ตนต้องปฏิบัติ ในบทบาทตามสถาน ภาพ เคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่ละเมิดสิทธิของ ผู้อื่น ปฏิบัติตามหน้าที่ ที่ตนได้รับมอบหมาย จนเสร็จสิ้น สมบูรณ์การทำความเข้าใจบทบาท ต่อตนเอง จะทำให้มีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างกันและกัน ทำให้ การแสดงบทบาท ต่อครอบครัวเป็นไปอย่างมี คุณภาพ เมื่ออยู่ในสถานภาพของความเป็น บุตร เป็นบิดาเป็นมารดา เป็นสามีเป็นภรรยา และการแสดงบทบาทที่ตน มีปฏิสัมพันธ์ต่อ สังคมที่ตนอยู่ โดยอาศัยการแสดงบทบาทตาม หลักทศ ๖ เป็นแนวทางที่ทำให้บุคคลมีความ สามารถในการทำหน้าที่ และมีปฏิสัมพันธ์กับ บุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม

๓. กระบวนการ ปรับสมดุลความ หลากหลายทางเพศด้วยหลักจิตพุทธปรัชญา มองบุคลิกภาพ ในความหลากหลายของเพศ กำหนดเรียกว่าจิต คือ อาการที่แสดงออก ตามฐานของจิต ที่ประกอบจิต ๖ ประการ

ในกระบวนการนี้เป็นการปรับ สมดุล โดยการ นำจุดเด่นจุดด้อยของแต่ละ จิต มาเสริมให้ เกิดความสมดุลซึ่งกันและกัน ซึ่งต้องอาศัย การสังเกตและการช่วยเหลือ จากปัจจัยภายนอก ได้แก่ คนในครอบครัว และเพื่อนด้วย จะ ช่วยให้เข้าใจนิสัยของ ตนเอง และผู้รอบ ข้างมากยิ่งขึ้น พร้อมกับ ได้รู้ว่าเราจะต้องปรับ ปรุงแก้ไขอะไรบางอย่างและ

จะต้องพัฒนาอะไรบางอย่างในตัว ก็จะสามารถ นำไป ประยุกต์ ปรับปรุง แก้ไขในด้านที่ไม่ดี ให้ลดน้อยจนหมด ไปและ พัฒนาในด้านดีให้ เพิ่มขึ้น ๆ ขึ้นไป เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการ ทำงานร่วมกับบุคคลต่างๆ ในสังคมที่เราต้อง เข้าไปเกี่ยวข้อง อีกทั้งการ ศึกษาทำความเข้าใจในจิตของ แต่ละบุคคล นั้นเป็น สิ่งจำเป็นอย่างมากในยุค ปัจจุบันซึ่งมี ความ หลากหลายทางอารมณ์ เพื่อทราบถึง อุปนิสัย ใจของคน ที่จะต้องเข้าไปปฏิสัมพันธ์ ด้วยทำ ให้การวางตัวและการ ปฏิบัติต่อบุคคล อื่นได้ อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพตาม จริต อธิษฐานของแต่ละคน

คุณภาพ ความหลากหลายทาง เพศ ตามหลักปฏิบัติ ในทัศนะพุทธปรัชญานั้น ได้ แสดงถึง ลักษณะความสัมพันธ์ที่บุคคลได้ ปรับ ทัศนคติ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือ ปรับ คุณภาพในตัวเองแล้ว พึงประพฤติ ปฏิบัติต่ บุคคลอื่น หรือสิ่งแวดล้อมไว้อย่าง ชัดเจน ทั้ง ในรูปแบบความสัมพันธ์ และ ปฏิสัมพันธ์หรือ หมายถึง การกระทำต่อบุคคล อื่นและการที่ บุคคลอื่น กระทำตอบกลับมา ด้วยหลักกุศล กรรมบถ ๑๐ เป็นกระบวนการ ปรับพฤติกรรม ของบุคคลทั้งภายใน (คือ ระดับจิต) และภายนอก (คือระดับกาย) เมื่อ บุคคลปรับคุณภาพ ในตนเองแล้ว จึงแสดง บทบาทที่เนื่องด้วยบุคคลอื่นตามหลักทศ ๖ เป็นบทบาทที่ร่วม กับสังคมที่ใกล้ชิด คือ บทบาทต่อครอบครัว และบทบาทต่อสังคม ซึ่งจะเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องเข้าใจธรรมชาติ ของตนเองและผู้อื่น เป็นอย่างดี ว่ามีลักษณะ นิสัยพื้นฐานเป็น อย่างไร รู้ข้อดีและข้อจำกัด ของกันและกัน เพื่อยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ในบทบาทของ

แต่ละคน ซึ่งองค์ความรู้ด้าน จริตทั้ง ๖ นั้น จะช่วยให้เข้าใจธรรมชาติของ ตนเองและผู้อื่น ได้อย่างลึกซึ้ง รวมทั้งสามารถ ปรับสมดุลใน จริตของตนที่มีความหลากหลาย ให้เหมาะสม ในการแสดงออก ตามบทบาท หน้าที่จน นำไปสู่การกระทำที่ถูกต้อง ความสอดคล้อง ระหว่างดุลยภาพ ทางจิตวิทยาและพุทธ ปรัชญา

๑. การตระหนักในตนเอง ทั้ง ทัศนะ ทางจิตวิทยาและพุทธปรัชญา ต่างมี จุดเริ่มต้น โดยการสำรวจตัวเอง คือ การรู้จัก ตนเองตาม สภาพความความเป็นจริง โดย ฐานะภาวะเพศ ในปัจจุบัน กำลังความรู้ ความ ปรารถนา พฤติกรรม นิสัย อารมณ์ ความชอบ ความไม่ ชอบ รู้ว่าตนมีความถนัด มี ความสามารถ ใน ด้านใด และรู้ว่าตนเองควร ปรับปรุงด้านใด พร้อมทั้งการเข้าใจในการ กระทำของตน ทั้งนี้ จากการรู้จักตนเองจะ นำไปสู่การพัฒนาตนเอง

๒. การพัฒนาตนเอง จะเห็นได้ ว่า ความรู้จากจิตวิทยาและพุทธปรัชญานั้น เป็น การศึกษาถึง สาเหตุของการกระทำต่างๆ เพื่อ นำผลนั้น ไปพัฒนาตนเอง หรือ ปรับเปลี่ยน พฤติกรรมนั้น ฉะนั้นจิตวิทยาและ พุทธปรัชญา นั้นต่างมีจุดมีความสอดคล้องกัน เนื่องจากบุคคลที่จะพัฒนาตนเอง แก้ไขกรรม หรือการ กระทำได้ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤ ติกรรม เพื่อการพัฒนาตนเอง นำไปสู่การมี ดุลยภาพ ในการแสดงบทบาททางเพศที่ เหมาะสม

๓. การเข้าใจสถานะ และวางตน ให้ เหมาะสมกับสถานะ การแสดงบทบาททาง เพศทั้งจิตวิทยาและพุทธปรัชญา ต่างมีทัศนะ ตรงกันที่ว่า ด้วยการรู้จักวางตนที่เหมาะสมกับ

สถานการณ์ในบทบาทต่างๆที่ตนมีปฏิสัมพันธ์ ด้วย ทั้งบทบาทต่อตนเอง บทบาทต่อครอบครัวและบทบาทต่อสังคม ในการแสดงบทบาท นั้นต้องมีความสอดคล้องกับความเป็นจริงและ เป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งจะช่วยให้ตนอยู่ใน สังคมอย่างมีดุลยภาพ

๕. บทสรุป

จากสาเหตุความหลากหลายทาง เพศทั้ง ๒ ทัศนะนั้นเป็นการให้เหตุผลถึงที่มา ของ พฤติกรรมในอดีต ที่ไม่สามารถกลับไป แก้ไข อดีตได้ แต่สามารถแก้ไขกรรม(การ กระทำ) ใน ปัจจุบันได้ คือ การปรับเปลี่ยน พฤติกรรม เพื่อ ให้เกิดดุลยภาพ ที่เหมาะสม กับสังคมปัจจุบัน ในกระบวนการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมนั้น ทั้ง ทางพุทธปรัชญาและ จิตวิทยา ต่างมีทัศนะ สอดคล้องกันคือการ รู้จักตนเอง โดยทางพุทธ ปรัชญา กล่าวถึง ตัวตนว่า ตัวตน คือ การ ประกอบเข้าด้วยกัน ของกลุ่ม (ขันธ) ๕ กลุ่ม (กอง) ที่เมื่อประกอบ กันเข้าแล้ว กลายเป็นสิ่ง มีชีวิต เป็นสัตว์ เป็น บุคคล เป็นตัวตน เป็นเรา เป็นเขา นอกจาก การรู้จักตนในความหมาย เบื้องต้น การรู้จัก ตนตามความจริงในทางพุทธ ปรัชญานั้นยัง หมายถึง การรู้จักตน ที่เรียกว่า

(อัตตัญญา)^{๑๘} คือ รู้ว่าเรานั้น

ว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความสามารถ ความ ถนัดและคุณธรรมเป็น ต้น บัดนี้เท่าไร อย่างไร แล้วประพฤติให้

^{๑๘} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.

ปยุตโต) พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวล ศัพท์, (กรุงเทพฯ: มูลนิธิธรรมทานกุศลจิต, ๒๕๕๖), หน้า ๕๓๓

เหมาะสม และรู้ที่จะแก้ไข ปรับปรุงต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการรู้จักตน ตามทฤษฎีตัวตนของโรเจอร์ ที่อธิบายว่าภาพ ของตนเอง ที่เห็นเองว่าตนเป็นคนอย่างไร คือใคร มีความรู้ความสามารถ ลักษณะเฉพาะตน อย่างไร เมื่อศึกษาและรู้จักตนแล้วต้องการ พัฒนาตน โดยผู้วิจัยได้นำหลักคุณธรรมบด ๑๐ มาใช้เป็นแนวทาง ในการปรับตนเพื่อ ความมีดุลยภาพในสังคมหลักคุณธรรมบด๑๐ ประการนั้น เป็นการพัฒนามนุษย์ได้ครบทั้ง กาย วาจา และใจ ถือได้ว่าเป็น หลักสำคัญ ของพระพุทธานุศาสนานเพราะการพัฒนาคนุษย์ที่ดีจะต้องมีธรรมะเป็นพื้นฐาน อำนวยให้เกิดคุณค่า ในทางมนุษยธรรม

จากการวิจัย ยังพบว่าทัศนคติทางจิตวิทยาและพุทธปรัชญานั้น มีทัศนะที่ตรงกันในเรื่องของบทบาทหน้าที่ ของบุคคลต่อสังคม เนื่องจากการแสดงบทบาทหน้าที่ทางเพศ เป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนพึงปฏิบัติต่อ บุคคลรอบข้าง เช่นต่อ บิดามารดา ภรรยา สามี บุตร ครู อาจารย์ เจ้านายลูกน้อง พระภิกษุสงฆ์ มนุษย์ทุกชาติทุกศาสนา ต่างมีบทบาทที่เหมือนกัน และสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ ที่สมบูรณ์ได้โดยไม่จำกัดเฉพาะเพศ ฉะนั้นบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศก็มีบทบาทหน้าที่นี้ ไม่ต่างจากบุคคลอื่น และจำเป็นต้องแสดงบทบาทหน้าที่ให้เหมาะสมต่อตนเอง ต่อครอบครัวต่อสังคม ทั้งนี้สอดคล้องกับ งานวิจัยของพระสมชาย อนุตตโร^{๑๙} ที่ได้ศึกษาเรื่องหลัก

มนุษย์ เจริญพุทธตามแนวทางของหลักธรรมเรื่องทศ ในพระพุทธานุศาสนานพบว่าหลักธรรมทศ ๖ เป็น แนวทางการปลูกฝัง เพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ ที่ดีต่อกัน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บิดา มารดาต่อบุตร บุตรธิดาต่อบิดามารดา ครูต่อศิษย์และศิษย์ต่อครูมิตรต่อมิตร ระหว่าง พนักงานกับผู้บริหาร และระหว่างพระสงฆ์กับ คฤหัสถ์ เป็นการหลักในการสร้างปฏิสัมพันธ์ ที่ดีต่อกัน มีความเพียรต่อหน้าที่หลักทศ๖ เป็น หลัก ในการนำปฏิบัติเพื่อเป็นคนดีมีคุณธรรม อีกทั้งยังสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันในสังคม ซึ่งงานวิจัยของดุลา จิตตะยโสธร^{๒๐} พบว่าบทบาททางเพศ ที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันมากที่สุดคือ บทบาททางเพศแบบความเป็นชายและหญิงสูงทั้งคู่ หมายถึง บุคคลที่แสดงบทบาททางเพศได้ทั้ง ๒ เพศ ในคนคนเดียว กล่าวคือ แสดงได้ทั้งลักษณะของ ความเป็นหญิง และความเป็นชายในระดับเดียวกัน มีความเป็นหญิงในตัวเอง ในขณะที่เดียวกันก็มีความเป็นชายในตัวเอง หรือเป็นผู้ที่มีความอ่อนโยนของและความเข้มแข็งในตนเอง

พระพุทธานุศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

^{๒๐} ดุลา จิตตะยโสธร. “บทบาทเพศในทัศนะของนักจิตวิทยา”วารสารทางวิชาการ มหาวิทยาลัย หอการค้าไทย ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๑ เดือนมกราคม-มีนาคม ๒๕๕๑.

^{๑๙} พระสมชาย อนุตตโร. 2551.

หลักมนุษยเจริญพุทธตามแนวทางของหลักธรรมเรื่องทศหกใน

บรรณานุกรม

- กรมศาสนา. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง. กรุงเทพมหานคร: ๒๕๒๕.
- ศุภยา จิตตะโยคีธร. “บทบาทเพศในทัศนะของนักจิตวิทยา” วารสารทางวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๑เดือนมกราคม-มีนาคม ๒๕๕๑.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). พุทธธรรม . กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สหธรรมิก,๒๕๕๙.
- _____ . พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิธรรมทานกุศลจิต,๒๕๕๖.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย.พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปลชุด๙๑เล่ม.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย,๒๕๓๗.
- _____ . วิสุมิธรรมคแปล ภาค 1 ตอนฉบับของมหามกุฏราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย,๒๕๓๑.
- คณะแพทยศาสตร์, โรงพยาบาลรามาธิบดี. คลินิกเพศหลากหลายในวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: ๒๕๕๗.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ(รู้เรารู้เขา). กรุงเทพมหานคร:หมอชาวบ้าน,๒๕๕๔.
- สมภาร พรหมทา. “คุณค่าของชีวิตมนุษย์ตามทัศนะของพระพุทธศาสนากับการประยุกต์ใช้ในทางชีวจริยธรรม” วารสารพุทธศาสตร์ศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๒ หน้า ๖-๔๘. ๒๕๔๙.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์(นิด้า). “สังคมไทยคิดอย่างไรกับเพศที่๓” ศูนย์สำรวจความคิดเห็น“นิด้าโพล” ทำการสำรวจระหว่างวันที่ ๑ - ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖. จากประชาชนทั่วประเทศกระจายทั่วทุกภูมิภาค ระดับการศึกษาและ อาชีพ.

